

АНОТАЦІЯ

Шевельова О. В. Режисерська постановка сучасного дитячого мюзиклу О. Спіліоті «Жаба Маша» як вияв субкультури молодого покоління. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна наукова праця на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво». — Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Київ, 2022.

Зміст анотації

У науковому обґрунтуванні розглянутий процес створення та реалізації сучасного дитячого мюзиклу Олени Спіліоті «Жаба Маша» на актуальну проблематику залежності підлітків від соціальних мереж, перебільшенням ролі гаджетів, перетворенням їх із допоміжного засобу на сенс життя.

Мета дослідження — визначення режисерського концепту втілення мюзиклу в контексті субкультури молодого покоління. У ході роботи встановлено сутність сучасного дитячого мюзиклу як феномену розвитку музичного театру доби інформаційних технологій.

У першому розділі огляд репертуарної політики музичних театрів України в реаліях сьогодення виявив зміну парадигматики означених інституцій. Її переорієнтація на культурний ринковий продукт, сферу споживання, спрямованість на світовий узагальнений вектор розвитку призводять до втрати унікальності, самобутності та оригінальності вітчизняного мистецтва, зміни пізнавально-розвивального, дозвіллево-виховного призначення театру на гедоністичну розважальність, звернення до дитячого репертуару за залишковим принципом. Інтегративно-міжгалузеві дослідження дитячого репертуару дозволяють констатувати розрив зв'язків у наступності поколінь із проявами космополітичних тенденцій в уподобаннях молодшої аудиторії на відміну від традиційно-національних — у старшої.

В умовах формального перенесення на вітчизняний ґрунт зарубіжних цінностей без урахування віку та української ментальності, підсиленими комерціалізацією театру та вульгаризованими режисерськими інтерпретаціями, особливої уваги потребують дослідження етико-естетичного аспекту виховання молодого покоління, шляхів формування його інтересів, смаків, уподобань, запитів засобами мистецтва.

Порівняння різних форм утілення дитячого репертуару дозволяє зробити акцент на пріоритетності сучасного дитячого мюзиклу за доступність сприйняття його тематики, музики, вокалу, сценографії, хореографії та їх одночасного синтезування у динамічному розкритті драматургії твору.

У другому розділі розгляд еволюційних перетворень у постановках мюзиклу доби модерну і постмодерну дозволив виявити відмінності у

трактуванні його сутності, що відповідають різним стадіям становлення жанру. Визначення дотичності режисерських прийомів певній стадії розвитку мюзиклу дозволили сконкретизувати його характерні ознаки, відмінності від попередниці — оперети та наступниці — рок-опери.

Формування мюзиклу в Україні відбувалося в суперечливих умовах радянської дійсності в 1960 – 1970 роках з ототожненням жанру з оперетою та режисурою за її принципами. На порубіжжі ХХ – ХХІ століть в умовах незалежності України відбувається її звернення до наслідування міжнародних зразків зі спробами переосмислення вітчизняного опереткового та зарубіжного мюзиклового режисерського досвіду.

Становлення основних засад режисури дитячого репертуару на теренах України започатковано в контексті сформованої М. Лисенком моделі національної опери з її опорою на українську мову; народний сюжет; різнохарактерність казкових персонажів, які уособлюють людські риси; виразність музичного матеріалу; своєрідність у всіх оперних формах. Поява дитячих мюзиклів в Україні в останній третині ХХ століття характеризується зверненням тематики до персонажів українських та зарубіжних казок, літературних героїв-однolitків, образів мультиплікаційних фільмів. Режисура дитячого мюзиклу, як і дорослого, поступово еволюціонувала від запозичення зарубіжного досвіду зі спробами поєднання з оперетковою режисурою до постановки вистав зі спробами врахування особливостей сприйняття інтересів та уподобань молодшого глядача.

Дитячий мюзикл порубіжжя ХХ – ХХІ століття характеризується розширенням тематики за рахунок звернення до екологічних, соціальних, психологічних проблем. Його режисура потребує комплексних міжгалузевих рішень та знаходиться у стадії експерименту з притаманними їй пошуками органічного синтезу оновлених засобів виразності, використанням сучасних надбань мистецької науки і практики.

У третьому розділі презентований авторський задум аспіранта сучасного дитячого мюзиклу О. Спіліоті «Жаба Маша» в режисерському моделюванні творчого мистецького проєкту. Важливим компонентом задуму стало визначення соціально-психологічних портретів персонажів із їхніми ціннісними орієнтаціями, домінантами способу життя, культурними уподобаннями.

Співпраця режисера: з лібретистом — в окресленні ідейно-тематичної основи мюзиклу; з композитором — у визначенні поліжанровості його музично-драматургічної складової; з художником — у синтезі традицій та новацій сценографічного вирішення вистави; з балетмейстером — у відображенні полістилізму танцювальних епізодів сприяли вияву концептуальних підходів до втілення вистави. Концепція вокально-інструментальної, пластично-просторової з мізансценуванням, пластично-хореографічної компонент спектаклю відповідає характерним ознакам жанру мюзиклу загалом та його дитячого спрямування зокрема.

У четвертому розділі наданий алгоритм реалізації сучасного дитячого мюзиклу «Жаба Маша» крізь призму традиційних та інноваційних мистецьких технологій. Узгодження постановочною групою авторської версії мистецького проєкту, окреслення її завдань у роботі з творчим складом, оптимізація процесу втілення задуму із застосуванням сучасних надбань музичного театру дозволили здійснити його практичну апробацію на глядача за технологією управління видовищним синтезом та забезпечити художню цілісність вистави.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні рекомендованих режисерських підходів та засобів у вираженні головної ідеї твору, у створенні цілісного художнього образу вистави, у наданні можливостей розширити межі репертуарної політики сучасного театру, спектаклі якого орієнтовані на різні вікові категорії, в тому числі і на дитячу аудиторію.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів в освітньо-науковій та творчій роботі студентів вищих мистецьких навчальних закладів, у професійній діяльності режисерів музичних театрів України при визначенні характеру інтерпретації дитячого репертуару.

Ключові слова: творчий мистецький проєкт, сучасний дитячий мюзикл, Олена Спіліоті, «Жаба Маша», режисерська постановка, режисерський концепт, субкультура молодого покоління.

SUMMARY

Shevelova O. The director's production of the modern children's musical "Frog Masha" by O. Spilioti as a manifestation of the youth subculture. — Qualifying scientific work on manuscript rights.

Qualifying research paper for obtaining the educational and creative degree of Doctor of Arts in specialty 026 "Scenic Art". — P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Kyiv, 2022.

Abstract content

In the scientific justification, we assess the process of creation and implementation of the modern children's musical "Frog Masha" by Olena Spilioti which uncovers the current issues of teenagers' dependence on social networks, exaggeration of the role of gadgets, and their transformation from an auxiliary tool to the meaning of life.

The purpose of the research is to determine the director's concept of the musical in the context of the subculture of the young generation. In the course of the work, the essence of the modern children's musical was established as a developmental phenomenon of the musical theater in the age of information technologies.

In the first chapter, the overview of the repertoire policy of musical theaters of modern Ukraine realities revealed a change in the paradigm of these institutions. Its

reorientation to the cultural market product, the sphere of consumption, the focus on the global generalized vector of development lead to the loss of the uniqueness, identity and originality of national art, the change of the cognitive-developmental, leisure-educational purpose of the theater to hedonistic entertainment, turning to the children's repertoire according to the residual principle. Integrative and interdisciplinary studies of the children's repertoire made it possible to state the gap in the succession of generations with the manifestations of cosmopolitan tendencies in the preferences of the younger audience, as opposed to the traditionally national preferences of the older one.

In the conditions of the formal transfer of foreign values without taking into account age and the Ukrainian mentality, reinforced by the commercialization of the theater and vulgarized directorial interpretations, special attention is needed to research the ethical and aesthetic aspect of educating the young generation, the ways of forming its interests, tastes, preferences, and requests through the means of art.

A comparison of different forms of implementation of the children's repertoire allows us to emphasize the priority of the modern children's musical for the perception accessibility of its themes, music, vocals, scenography, choreography, and their simultaneous synthesis in the dynamic unfolding of the work's dramaturgy.

In the second chapter, the overview of the evolutionary transformations in the productions of musicals of the modern and postmodern era allowed us to reveal differences in the interpretation of its essence, which correspond to different stages of the genre's formation. Determining the relevance of directorial techniques at a certain stage of the musical's development made it possible to specify its characteristic features, differences from its predecessor, the operetta, and its successor, the rock opera.

The formation of the musical in Ukraine took place in the contradictory conditions of the Soviet reality in the 1960s and 1970s, with the identification of the genre with operetta and directing according to its principles. At the turn of the 20th - 21st centuries, in the conditions of Ukraine's independence, Ukraine turned to imitation of international models with attempts to rethink the domestic operetta and foreign musical directing experience.

Formation of the basic directing principles of the children's repertoire in Ukraine was initiated in the context of the model of national opera formed by M. Lysenko with its reliance on the Ukrainian language, folk plot, diversity of characters that personify human traits, expressiveness of the musical material, originality in all operatic forms. The appearance of children's musicals in Ukraine in the last third of the 20th century is characterized by turning the subject matter to the characters from Ukrainian and foreign fairy tales, literary heroes of the same age, characters from animated films. Directing a musical for children, as well as the one for adults, gradually evolved from borrowing foreign experience with attempts to combine it with operetta directing to staging

performances with attempts to consider the peculiarities of the perception of interests and preferences of the younger audience.

The children's musical at the turn of the 20th - 21st centuries is characterized by the expansion of the subject matter due to addressing environmental, social, and psychological problems. Its direction requires complex interdisciplinary solutions and is in the stage of experimentation with his inherent discoveries and miscalculations.

In the third chapter, the author's idea of the modern children's musical by O. Spilioti "Frog Masha" is presented as a director's modeling of a creative art project. An important component of the plan was the definition of socio-psychological portraits of the characters with their value orientations, dominant lifestyles, and cultural preferences.

The director's cooperation: with the librettist — in outlining the ideological and thematic basis of the musical; with the composer — in determining the multi-genre nature of its musical and dramaturgical component; with the artist — in the synthesis of traditions and innovations of the play's scenographic solution; with the choreographer - in the display of polystylism of dance episodes contributed to the manifestation of conceptual approaches to the implementation of the performance. The concept of the vocal-instrumental, plastic-spatial with *mise-en-scène*, plastic-choreographic component of the performance corresponds to the characteristic features of the musical itself, and as well as its children's orientation.

The fourth chapter provides an algorithm for the realization of the modern children's musical "Frog Masha" through the prism of traditional and innovative artistic technologies. Coordinating by the staging group of the author's version of the artistic project, outlining its tasks in working with the creative team, optimizing the process of realizing the idea with the use of the latest musical theater assets made it possible to carry out its practical approbation on the audience using the technology of managing the spectacular synthesis and ensure the artistic integrity of the performance.

The scientific novelty of the research consists in determining the recommended directing approaches and means of expressing the main idea of the work, in creating a coherent artistic image of the performance, in providing opportunities to expand the boundaries of the repertory policy of the modern theater, whose performances are aimed at different age categories, including children's audiences.

The practical significance of the research lies in the possibility of using the obtained results in the educational, scientific, and creative activities of students of higher art educational institutions, in the professional activities of directors of musical theaters of Ukraine in determining the nature of the interpretation of children's repertoire.

Keywords: creative art project, modern children's musical, Olena Spilioti, "Frog Masha", director's production, director's concept, subculture of the young generation.

Список публікацій здобувача

Статті у наукових виданнях

1. Шевельова О. Дитячо-юнацький репертуар сучасного музичного театру України: проблеми дослідження режисерського концепту // Українське музикознавство. Київ, 2020. Вип. 46. С. 30–44.
2. Шевельова О. Сучасний дитячий мюзикл «Жаба Маша» О. Спіліоті в контексті режисерського моделювання творчого мистецького проєкту // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2021. №3-4 (52-53). С. 262–276.
3. Шевельова О. Реалізація сучасного дитячого мюзиклу О. Спіліоті «Жаба Маша» в контексті субкультури молодого покоління // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ, 2022. №1 (54). С. 149–161.

Матеріали міжнародних конференцій

1. Шевельова О. Дитячо-юнацький репертуар сучасного музичного театру України: проблеми дослідження режисерського концепту // Актуальні проблеми музичного театру в контексті соціокультурних викликів сучасності: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2–3 березня 2020р. / Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020. С. 207–216.
2. Шевельова О. Музично-театральний триптих «Ти той, хто відчув вітер змін» (на матеріалі дитячого мюзиклу «Жаба Маша» О. Спіліоті) // Світовий та український музичний театр у контексті сучасного культурного дискурсу: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 22–23 лютого 2021 р. / Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2021. С. 219–226.

Інформація про апробацію результатів дослідження

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту обговорено на засіданнях кафедри оперної підготовки та музичної режисури. Матеріали дослідження презентовано на трьох міжнародних та двох всеукраїнських науково-практичних конференціях:

1. Шевельова О. Дитячо-юнацький репертуар сучасного музичного театру України: проблеми дослідження режисерського концепту // Актуальні проблеми музичного театру в контексті соціокультурних викликів сучасності: програма міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2–3 березня 2020р. / Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020. С. 13.
2. Шевельова О. Музично-театральний триптих «Ти той, хто відчув вітер змін» (на матеріалі дитячого мюзиклу «Жаба Маша» О. Спіліоті) // Світовий та

- український музичний театр у контексті сучасного культурного дискурсу: програма міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 22–23 лютого 2021 р. / Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2021. С. 18.
3. Шевельова О. Сучасний дитячий мюзикл «Жаба Маша» О. Спіліоті в контексті режисерського моделювання творчого мистецького проєкту // Музичне мистецтво та наука на початку третього тисячоліття: програма XXVI всеукраїнської молодіжної науково-творчої конференції, Одеса, 08–09 грудня 2021 р. / Одеса: ОНМА ім. А. В. Нежданової, 2021. С. 9. Сертифікат про участь.
 4. Шевельова О. Реалізація сучасного дитячого мюзиклу О. Спіліоті «Жаба Маша» в контексті субкультури молодого покоління // Музично-театральне мистецтво у глобалізованому світі: проблеми і пошуки: програма міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 21–23 лютого 2022 р. / Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2022. С. 19.
 5. Шевельова О. Традиції та новації у втіленні українського сучасного дитячого мюзиклу О. Спіліоті «Жаба Маша» // Мистецька освіта України: проблеми сьогодення та стратегії розвитку: програма VI Мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О. Я. Ростовського. Ніжин — 14 червня 2022 року / Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. С. 22. Сертифікат про участь.
 6. Інтегровані заняття з музично-театрального мистецтва в дитячому центрі розвитку «Чудо-Чада», м. Київ (2016–2021).
 7. Проведення інтерактивно-розвивального циклу концертів для дітей «Моя перша філармонія» у дитячому центрі розвитку «Чудо-Чада» м. Київ (2019–2021).
 8. Участь у режисерсько-постановочній групі культурного проєкту «Щедрик: магія Різдва» напередодні свята Святого Миколая. м. Київ, Михайлівська площа (18 грудня 2021 року).
 9. Презентація творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва: «Сучасний дитячий мюзикл «Жаба Маша» О. Спіліоті на 2 дії у супроводі естрадно-симфонічного оркестру» у Великій залі імені Василя Сліпака Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського (7 вересня 2022 р.).